

БОЙЧУК ХРИСТИНА РОМАНІВНА

Студентка II курсу магістратури журналістики
Факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА

Науковий керівник Панін Ю.О.

Українське телебачення у ключові історичні періоди незалежності: російський контент, пропаганда і фейки

З 1991 року українське телебачення проходило певні періоди становлення, але найбільш виразними переламними моментами з них, були роки революцій та початку повномасштабного вторгнення Росії на територію України. Зокрема:

2004 рік – Помаранчева революція;

2013-2014 роки – Революція Гідності;

2017-2018 роки – введення мовної квоти на телебаченні;

2022 рік – повномасштабне вторгнення Росії на територію України.

Аналізуючи українське телебачення ще з 2000-х років, можна зауважити, що в той період воно було досить співзвучним із російським. Тоді ми дивилися російські телепередачі, фільми, концерти, мюзикли. У 2005-2006 роках на телеканалі Інтер транслювали телепрограму «Ігри патріотів». Її ведучими були Павло Костіцин та Ольга Горбачова. Коротко про зміст: команди чотирьох країн (України, Франції, Китаю та Росії) брали участь у різних спортивних змаганнях. У складі українських команд були відомі зірки: співаки, спортсмени, актори та телеведучі.

Щоправда, станом на 2024 рік, частина з тогочасних «патріотів» або виїхали в Росію, або висловлюють підтримку путінському режиму, наприклад Юрій Кот. Та це ще не все. Саме у цій, на перший погляд, патріотичній грі, українська сторона підтримувала російську: якщо перемогла не Україна, то нехай переможе Росія. В «Іграх патріотів» одним з капітанів російської команди був політик Володимир Жириновський, який у

коментарі Павлу Костіцину не забув пригадати, що Україна і Росія – один народ, а Україна є меншим братом Росії.

Інший кейс, який теж не варто оминати, – «Голубой огонёк», коли на сцену вийшов російський телеведучий, гуморист Максим Галкін та український комік і телеведучий, а нині Президент України Володимир Зеленський, які в унісон співають «Новый год к нам мчится», а російський пропагандист Соловйов їм аплодує. Цей кейс датується 2013 роком.

За президентства Віктора Януковича телебачення було всіяне різними російськими продуктами. У 2014 році, коли до влади прийшов Петро Порошенко, українське телебачення почало зазнавати певних змін. Особливо на це вплинуло введення мовної квоти у 2017-2018 роках. Завдяки закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації» з'явилися наступні нововведення: 75% телепередач і фільмів на загальнонаціональних і регіональних телеканалах мали транслюватися українською мовою. Ще одна зміна стосувалася частки російськомовного та російського на телебаченні. Відтак вона мала складати не більше 30% на тиждень. Загальний вигляд тижневого етеру на українських телеканалах впродовж 2018 року виглядав наступним чином: мінімум 50% українського продукту, мінімум 20% - європейського, американського чи канадського. Російський контент чи контент інших країн-виробників міг складати не більше ніж 30% від усього тижневого мовлення [1]. Щоправда, деяким телеканалам, зокрема Інтеру, квота не стала на заваді – там продовжували вести новини російською. Реклама на телеканалі теж була російською.

З початком повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року українські телеканали (1+1, Інтер, СТБ, UA: Перший, UA: Культура, ICTV, Рада, ТРК Київ) об'єдналися у телевізійний марафон «Єдині новини». Таким чином це об'єднання конкуруючих за частку та аудиторію телеканалів слугувало хорошим показником єдності не тільки українців, а й медіа. Марафон транслювали трьома мовами: українською, російською та англійською. Втім, згідно із результатами соціологічного дослідження центру прав людини ZMINA понад 60% журналістів вважають телемарафон «Єдині новини» формою цензури. Щоправда, всі опитані погоджуються з тим, що він має тривати допоки не

закінчиться російсько-українська війна [2]. Важливо зауважити, що Анжеліка Руденко, вважає, що таким, як зараз, телемарафон існувати не може – його треба видозмінити. А, на думку Антона Подлущького, його взагалі не потрібно було запускати.

У 2023 році набув чинності Закон “Про медіа”. Ним регламентовано збільшення частки україномовного контенту на телебаченні з 75% до 90% [3]. Після прийняття цього закону вітчизняні телеканали стали більш уважно ставитись до якості україномовного контенту та слідкувати за відповідністю його долі в загальному медіадискурсі.

Висновки: інформаційна політика різних телеканалів була побудована відповідно до суспільно-політичних подій в Україні. Зараз же для того, щоб українське телебачення не занепало, потрібно суттєво попрацювати над його форматом, щоб «йти в ногу із часом». Це дасть змогу людям отримувати актуальну інформацію з перевірених джерел і на різних ресурсах, зручних для використання.

Список використаних джерел:

1. Закон “Про внесення змін до Закону України “Про телебачення і радіомовлення” (щодо частки пісень державною мовою в музичних радіопрограмах і радіопередачах)”. [Режим доступу до ресурсу.](#)
2. Бондаренко П., Печончик Т., Сухарина А., Яворський В. Виклики для свободи слова та журналістів в умовах війни: соціологічне дослідження. - 2023. - С. 56. - [Режим доступу до ресурсу](#)
3. Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації». [Режим доступу до ресурсу.](#)